

Forslag til Nasjonal Samlings kriseplan.

De viktigste oppgaver for dette storting og for regjeringen er å søke å bringe arbeidsledigheten til ophør, å lette gjeldskrisen for landbruk, fiskeri, skipsfart o. s. v., samt å gjøre sitt til å bringe kommunenes økonomi på fote. Alle andre krav må idag komme i annen rekke.

De krisebevilgninger regjeringen har foreslått, forekommer oss meget nødvendige. Men vi må påtale at regjeringen ikke har gjort noget som helst forsøk på å gjennomføre besparelser til finansiering av krisebevilgningene. Man kan ikke se at der har vært tatt hensyn til de av sparekommissionen av 1932 fremsatte forslag og heller ikke til nogen av de andre mange forslag som har vært fremsatt av kommissioner og enkeltpersoner.

Imidlertid er positive forslag til avhjelp av krisevanskelighetene i øieblikket meget nødvendige. Men det faktum at arbeidsledigheten i Sverige og Danmark trods store bevilgninger fremdeles er tiltagende samtidig som statens finanser er svekket, viser at den foreslåtte bevilgningsvei ikke alene er den rette. I tillegg til regjeringens krisebevilgninger fremkommer vi derfor med nedenstående kriseforslag som antyder en ny vei som det nu vil være nødvendig å betrede. Forslagene vil fremtvinge øket økonomisk virksomhet og selvhjelpenhet uten utlegg for staten og er derfor av særlig betydning for et land som vårt hvis statsbudget allerede er for stort. Forslagene er for oversiktens skyld gitt en kortfattet formulering og trenger videre detaljbehandling hvis Storting og regjering skulde ønske å benytte sig av disse forslag:

Nye produserende eller foredlende bedrifter i landbruk (bureisningsbruk) og fiskeri gis skattefrihet i 3 år hvis de begynner sin produksjon i 1934. - Det samme gjelder lignende bedrifter i industri og håndverk forutsatt at de eksisterende ikke fyldestgjørende kan fylde behovet på det område og de nye således ikke kommer til fortrenghet av de eksisterende. Likeså får nye skib over 1000 bruttotonn som kontraheres innenlands i 1934, skattefrihet i 3 år. Omdannelse av eksisterende bedrifter o. lign. med henblikk på å komme inn under dette vedtak gir ikke rett til skattefrihet. - Det skattefrie beløp begrenses i alle tilfeller til 20 % av bedriftens lønningskonto.

Nye bedrifter som startes i 1934 bør kunne få gratis elektrisk kraft (spildkraft) i op til 3 år der hvor sådan kraft hæes disponibel uten ekstra utlegg for kraftverket, samt hvor støtte er ønskelig for å skaffe arbeidsløse beskjeftigelse. Dette gjelder hvor staten kan ha innflydelse på strømprisene. Det henstilles til kommunene å tiltre forslaget der hvor de har medbestemmelsesrett over forholdet.

Eksisterende bedrifter hvis arbeid foreløbig er nedlagt og har været nedlagt sammenhengende i minst 6 mndr., får skatteøret for inntekt og formue i 1934 redusert til det halve hvis de holdes i drift med minst halvdelen av sin fulde arbeidsstokk i minst 8 mndr. i år. Likeså får skib over 1000 bruttotonn som nu lig i oplag og hvis siste oplag har været sammenhengende i minst 6 mndr. skatteøret for inntekt og formue i 1934 redusert til det halve hvis de holdes i fart (d.v.s. er fuldt bemandet) i minst 8 mndr. i år. Skattene må heller ikke i noget tilfelde overstige 75 % av inntekten for bedrifter eller skib som opfylder ovennevnte betingelser og derved setter folk i arbeide. - Men betingelsene opfyldes ikke derved at f.eks. et annet skib i samme eller nærtstående rederi går i oplag istedetfor.

2.

Dobbeltstillinger i stat og kommune må undgås. Bistillinger bør sløfes eller såvidt mulig sammenslåes til hovedstillinger. Der hvor mann og hustru begge har lønnet erverv og den enes (eller begges) inntekt er minst kr. 5000.- må denne annen fragå sin stilling.

Ugifte under 50 år som ikke underholder barn eller foreldre får en ekstraskatt av 2 % av den skatbare inntekt.

For å opmuntre folk til å holde mere hushjelp, og derved redusere arbeidsløsheten blandt disse regnes en hushjelp som ansettes senest 1.4. og beholdes året rundt i tillegg til den hushjelp vedkommende hadde pr. 1.1.1934 skattemessig som et mindre-årlig barn. Forutsetningen er videre at sådan ekstra hushjelp gies en totallønn i 1934 på minst kr. 200.00 ekskl. kost og logi.

Aldersgrensen på folk i statens tjeneste søkes redusert med 5 år, foreløpig frivillig, og der hvor en sådan reduksjon ikke betyr utlegg for staten. Målet må være, på den ene side besparelse, på den annen beskjeftigelse for arbeidsløs ungdom.

Industriens og håndverkets tariffer for læregutter revideres forsåvidt som staten kan ha innflydelse på disse, dels for å skaffe beskjeftigelse for arbeidsløs ungdom, dels for å rekrutere fagarbeidernes og maskinistenes rekke, idet sådan nødvendig rekrutering nu er så sterkt redusert at industri og skibsfart om få år kan risikere å stå uten de nødvendige fagfolk.

Mellem de lag av folket som har vanskelig for å skaffe kontanter, søkes organisert et varebytte med en selvstyrt byttebørs som formidler. På denne måte kan produksjonen bringes op selv der hvor kjøpekraften er minimal. Byttebørsen må dog ikke gripe forstyrrende inn i vanlig handelsvirksomhet der hvor denne maktet å formidle den nødvendige omsetning.

Forskningsinstitutter for næringsveiene søkes opprettet for alle større næringer, men mest mulig selvhjulpethet og direkte opretholdt av vedkommende næring. (I likhet med f.eks. hermetikklaboratoriet i Stavanger). Staten organiserer det nødvendige sentralkontor, som har å veie alle tiltak efter landshensyn og følge produksjonen og fordelingen på alle områder og varsle og fremkomme med forslag til rådbøter såsnart der måtte vise sig tegn til forstyrrelser i næringsdriften.

I tilslutning til regjeringsforslaget om bureisning vil vi gjerne ha uttalt at N.S. er enig i å bevilge det landet har råd til i dette øiemed. Det er av avgjørende betydning at landets resurser utnyttes så meget som råd er også på dette område, til å forminske arbeidsløsheten. Men de som kjender bureisningen i detaljer, er på det rene med at statens direkte tilskud ikke er den gunstigste form. Bureisningstilskud bør såvidt mulig skje gjennom private kolonisasjonsselskaper og nydyrkingstilskud gjennom private dyrkningsselskaper med nødvendig lokalkjenskap, økonomisk administrasjon og evne til kontroll og med formål å søke landets udyrkede, men dyrkbare arealer utnyttet. - Også fiskeribefolkningen må få nytte godt av nydyrkingstilskuddene.

Arbeidsløse organiseres (under privat ledelse) der hvor dette menes å være en god form for beskjeftigelse av arbeidsløse, og for fremme av skogplanting, grøfting, bygning av dyrkningsveier, fjeldveier o.s.v.

Alsidig og intensiv utnyttelse av jorden søkes fremmet ved landsomfattende premiering av bemerkelsesverdige resultater, fordi det er en landsoppgave å søke å gjøre jordbruket lønnsomt, og de bruk som er mest alsidig og mest intenst drevet, er de som lønner sig best.

Også for hjemmeindustri opprettes et mere utbredt premierings-system som kan opmuntre til kvalitative resultater, idet kvalitetsvarer vil gjøre det mulig for hjemmeindustrien å opnå bedre priser, hvormed den også blir brukbar til avlastning av arbeidsløsheten. Videre søkes organisert eksport av norske hjemmeindustriprodukter.

Også for fiskerinæringens produkter må staten opmuntre til kvalitetsforbedring med henblikk på økning av omsetning og eksport.

Regjeringen må ha rett til ved elastiske tollbestemmelser innen visse grenser å kunne tilpasse tolden på forskjellige varer etter de avtaler som kan opnåes ved forhandling med de forskjellige utland.

Der utarbeides en landsplan for fremme av turisttrafikken.

Som rådbot mot gjeldskrisen på landet tiltrer N.S. Norges Bondelags forslag om opprettelse av et gjeldsreguleringsinstitutt.

Gjeldsvanskelighetene i kommunene søkes redusert ved en mere effektiv kontroll med disse budgetter.

Vi vil tilslutt fremholde at ingen rådbøter mot arbeidsløsheten fører frem hvis der ikke søkes å skaffe arbeidsfred og arbeidsfrihet. De konfliktmessige arbeidsnedleggelse må stanses ved tvungen voldgift, som gjøres effektiv ved ubetinget økonomisk ansvar for organisasjonene.

*Fra Martin Aarne. 51.87.19.05
Dette er et forslag fra V. Q. vinstuokke
i 1933/34*